

Sygn. akt I C 503/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2021 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Anna Gajewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Agnieszka Zuzga

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2021 r. w Piszcu

sprawy z powództwa R. S. Upadłości S. G.

przeciwko W. G.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

o r z e k a :

I. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości S. G. czynność prawną w postaci umowy darowizny z dnia 17 maja 2019r. zawartej przed notariuszem K. T. prowadzącą Kancelarię Notarialną w P., wpisanej do repertorium "A" pod nr (...), mocą której dłużnik S. G. przeniósł na rzecz swojej wnuczki W. G. prawo własności lokalu mieszkalnego numer (...), znajdującego się przy ulicy (...) w P. stanowiącego odrębną nieruchomość, dla którego to lokalu Sąd Rejonowy w Piszcu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...).

II. Odstępuje od obciążania pozwanej W. G. kosztami niniejszego postępowania.

Sygn. akt I C 503/20

UZASADNIENIE

S. S. G. wytoczył powództwo przeciwko W. G. o uznanie za bezskuteczną w całości w stosunku do masy upadłości S. G. umowy darowizny zawartej 17 maja 2020 roku przed notariuszem K. T. w Kancelarii Notarialnej w P. (Repertorium A numer (...)), zawartej przez upadłego S. G. z W. G., której przedmiotem był lokal mieszkalny na ul. (...) w P., dla którego Sąd Rejonowy w Piszcu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że upadły S. G. w dniu 17 maja 2019 roku zawarł umowę darowizny z W. G., przenosząc własność nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Piszcu prowadzi księgę wieczystą nr (...).

W dniu 17 września 2020 roku S. G. złożył wniosek o upadłość. Sąd Rejonowy w Olsztynie 12 października 2020 roku ogłosił upadłość dłużnika S. G. jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, wyznaczając syndyka R. M..

W czasie zawierania umowy darowizny S. G. posiadał wymagalne zobowiązania pieniężne wobec przynajmniej sześciu wierzycieli. Jego zadłużenie wynosi około 919 320,23 złotych. Upadły wyzbył się nieruchomości w czasie, gdy toczyły się postępowania sądowe oraz egzekucyjne, czym działał także na niekorzyść przyszłych wierzycieli.

W odpowiedzi na pozew W. G. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wskazała, że otrzymała darowiznę potwierdzoną aktem notarialnym RED. A nr (...) w dniu 17 maja 2019 roku.

Wskazała, że mieszkanie z woli jej babci G. G. przed jej śmiercią ustnie miało zostać przepisane dla niej, żeby zabezpieczyć byt mieszkaniowy dla niej i jej córki. Po śmierci babci zostały podjęte czynności spadkowe na dzieci babci tj. na S. G., R. G. i M. G.. Następnie zrzeczono się mieszkania na ul. (...) na rzecz jej dziadka S. G. i kolejno dziadek podarował mieszkanie jej. Podkreśliła, że jej dziadek, S. G., był w posiadaniu mieszkania (...) dni, od 15 maja 2019 roku do 17 maja 2019 roku. Od chwili podpisania aktu notarialnego w dniu 17 maja 2019 roku do ogłoszenia upadłości przez dziadka w dniu 17 września 2020 roku minął rok i cztery miesiące.

Pozwana podkreśliła, że mieszkanie, które odziedziczyła nie posiada dużej wartości, jeśli chodzi o zabezpieczenie długu dziadka. Wskazała, że budynek ma ponad 100 lat, mieszkanie wymaga gruntownego remontu.

Pozwana wskazała, że w obecnej chwili nie pracuje, wychowuje 2,5 letnią córeczkę, utrzymuje się z zasiłku z opieki społecznej 500+.

Sąd ustalił, co następuje:

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem w sprawie V GC 77/16 zasądził od S. G. na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 184 816,04 złotych z odsetkami od kwoty 168 416,08 złotych w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 22 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy w Elku wyrokiem w sprawie I C 55/18 z dnia 26 lutego 2018 roku zasądził od S. G. na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w E. kwotę 10 612 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sąd Rejonowy w Elku nakazem zapłaty z dnia 9 grudnia 2019 roku w sprawie I Nc 1548/19 nakazał S. G., aby zapłacił na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) W E. kwotę 42 448,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

(dowód: kserokopia wyroku Sądu Okręgowego w sprawie V GC 77/16 k. 29; kserokopia wyroku Sądu Rejonowego w Elku w sprawie I C 55/18 k. 33; /kserokopia nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 1548/19 k. 35)

Według stanu na dzień 26 sierpnia 2020 roku S. G. posiadał zaległości podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości, które wynosiły ogółem 46 228,85 złotych.

(dowód: kserokopia zaświadczenia k. 31-32)

S. G. odziedziczył po A. G. udział w 1/4, a po G. G. udział 1/3, a w lokalu mieszkalnym położonym w P. przy ulicy (...). W dniu 15 maja 2019 roku zawarł umowę działu spadku, Repertorium (...) na mocy której stał się wyłącznym właścicielem nieruchomości lokalowej znajdującej się przy ulicy (...) w P..

W dniu 17 maja 2019 roku S. G. oraz W. G. zawarli umowę darowizny, w której to S. G. darował swojej wnuczce W. G. prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) stanowiącego odrębną nieruchomość, położonego w P. przy ulicy (...) w budynku (...).

(dowód: odpis deklaracji SD-Z2 k.10-11; odpis deklaracji SD-3 k.12-13v; wydruk (...) k. 14-14v; wypis aktu notarialnego k. 65-69; wypis aktu notarialnego k. 70-74)

Wobec S. G. toczyły się postępowania egzekucyjne GKm 40/19, Km 474/20, GKm 26/20 prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piszcu M. M., Km 312/19, Km 64/19, Km 558/18, Km 384/19, Km 976/20, Km 583/20 prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elku E. K., Km 779/18, Km 424/19, Km 672/20, Km 673/20, GKm 1/20 prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Piszcu W. M.. Obecnie wymienione postępowania są zawieszono.

(dowód: dokumentacja z postępowań egzekucyjnych k. 109-111,113-127;129-142; 145-175)

Postanowieniem z 12 października 2020 roku Sąd Rejonowy w Olsztynie ogłosił upadłość dłużnika S. G., zamieszkałego w P., przy ulicy (...), (...)-(…) P., jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

(dowód: odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z 12 października 2020 roku k. 26)

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do art. 131 prawa upadłościowego, w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130a do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, przepisy art. 132-134 oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że w takim przypadku mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego o skardze pauliańskiej przewidziane w art. 527 k.c. i następane.

Dokonując oceny zgłoszonego powództwa, należy przede wszystkim wskazać, iż zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie do § 2 powołanego artykułu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Z analizowanego artykułu wynika, że przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 3) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz 4) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o takim działaniu dłużnika przez osobę trzecią.

Wskazane wyżej przesłanki muszą być spełnione łącznie, aby wierzyciel mógł skorzystać z żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Korzystanie ze skargi pauliańskiej wymaga zasadniczo istnienia wierzytelności podlegającej ochronie. Co istotne, to na wierzycielu – zgodnie z regułą określoną w art. 6 k.c. – spoczywa ciężar udowodnienia wystąpienia wszystkich przesłanek uzasadniających skargę pauliańską.

Niemniej jednak trzeba pamiętać o regulacji zawartej w art. 528 k.c., zgodnie z którym jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszym procesie skargą pauliańską została zaskarżona umowa darowizny nieruchomości zawarta w dniu 17 maja 2019 r. między pozwaną W. G. a jej dziadkiem S. G., a więc czynność prawna dokonana pod tytułem darmym. Jeśli zaś chodzi o uzyskanie korzyści majątkowej „bezpłatnie” w rozumieniu art. 528 k.c. to obejmuje ona wszelkie czynności prowadzące do uzyskania korzyści, które obiektywnie nie znalazły odpowiedniego ekwiwalentu. Bezpłatną

korzyścią majątkową jest każda korzyść, w zamian, za którą osoba trzecia nie spełniła ani nie zobowiązała się spełnić jakiegokolwiek ekwiwalentnego świadczenia w ramach jakiegokolwiek stosunku prawnego (por. E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 9, Warszawa 2019, komentarz do art. 528, Legalis). Korzyść ta może być uzyskana w wyniku darowizny oraz każdego innego, pod warunkiem, że osoba, która dokonała tego przysporzenia, nie otrzymała w zamian korzyści majątkowej stanowiącej ekwiwalent tego przysporzenia.

Pozwana na skutek umowy z dnia 17 maja 2019 r. nieodpłatnie stała się właścicielem darowanej nieruchomości, a z prawem własności, jak wiadomo, wiąże się szereg uprawnień określonych w art. 140 k.c., w tym uprawnienie do rozporządzania rzeczą, tj. możliwość zbycia, zamiany na inną nieruchomość czy też obciążeniem hipoteką w celu uzyskania kredytu.

Przyjmując, że umowa z dnia 17 maja 2019 r. była umową darowizny, stosownie do przywołanego wyżej art. 528 k.c. nie ma znaczenia, czy pozwana, jako osoba, która uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że jej dziadek S. G. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W przypadku czynności nieodpłatnych możliwość wystąpienia przez wierzyciela z żądaniem uznania czynności za bezskuteczną została uniezależniona od wiedzy osoby trzeciej o działaniu przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli. Tak, więc art. 528 k.c. uwalnia wierzyciela od obowiązku wykazania po stronie osoby trzeciej wiedzy odnośnie działania przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jednocześnie osoba trzecia nie może się uwolnić od odpowiedzialności również wtedy, gdy wykaże, że nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzycieli. Nawet udowodnienie przez osobę trzecią, że nie wiedziała i – mimo zachowania najwyższej staranności – nie mogła się dowiedzieć o pokrzywdzeniu wierzycieli, nie zwalnia jej od odpowiedzialności wobec wierzyciela. Wiedza osoby trzeciej w tym zakresie jest całkowicie obojętna i nie podlega badaniu przez sąd przy rozpoznawaniu sprawy wszczętej na skutek skargi pauliańskiej. Innymi słowy, stan podmiotowy osoby trzeciej nie ma znaczenia, a do zaskarżenia czynności prawnej wystarczy spełnienie pozostałych warunków określonych w art. 527 § 1 i 2 k.c.

Co ważne, w doktrynie przyjmuje się, że w sytuacji, gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem domniemań wynikających z art. 527 § 3 i 4 k.c. (zob. A. Rzetecka-Gil [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, LEX/el. 2011, art. 528.). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2005r. (sygn. akt II CK 309/05, LEX nr 188551) stwierdzając, że przepis art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to § 3 art. 527 k.c. Jeżeli zatem ten drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, tj. odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe.

Mając wyżej przedstawione okoliczności na uwadze, Sąd uznał, że okoliczność, czy pozwana wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że S. G., dokonując na jej rzecz darowizny nieruchomości, a więc czynności nieodpłatnej, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, nie jest istotna i nie może zmierzać do uwolnienia pozwanej od odpowiedzialności wobec powoda, jako wierzyciela jej dziadka.

W dalszej części uzasadnienia należało się zastanowić nad tym, czy w niniejszej sprawie zostały spełnione pozostałe określone w art. 527 k.c. warunki pozwalające na częściowe uznanie umowy darowizny z dnia 17 maja 2019 r. za bezskuteczną.

Przede wszystkim należy wskazać, że w toku niniejszego postępowania powód-syndyk, ostatecznie dokładnie oznaczył wysokość wierzytelności mających być chronioną skargą pauliańską oraz wskazał tytuły, z których wierzytelności wynikają. Wobec S. G. prowadzone były liczne postępowania egzekucyjne przez Komorników Sądowych, które obecnie są zawieszane ze względu na ogłoszenie upadłości S. G. i prowadzenie postępowania upadłościowego. Trzeba się zgodzić ze stanowiskiem powoda, że na skutek dokonania przez S. G. zaskarżonej czynności obejmującej darowiznę nieruchomości doszło do pokrzywdzenia jego wierzycieli.

Należy wyraźnie zaznaczyć, iż ocena zasadności skargi pauliańskiej wymaga ustalenia, czy pokrzywdzenie wierzycieli zachodzi w chwili orzekania. W innym momencie nie wiadomo, bowiem, czy prawo zaspokojenia doznało uszczerbku. Miarodajnie można to ocenić dopiero w chwili poszukiwania zaspokojenia (zob. wyrok z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. akt IV CSK 303/09, LEX nr 852580, z dnia 5 marca 2008 r., sygn. akt V CSK 471/07, LEX nr 393871).

Należy zatem stwierdzić, że rzeczywista niewypłacalność dłużnika lub jej wyższy stopień musi istnieć w chwili wystąpienia ze skargą paulińską i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie również i ta przesłanka pokrzywdzenia powoda, jako wierzyciela została spełniona. Przy czym o niemożliwości skutecznej egzekucji przez powoda (wierzyciela) świadczy również fakt, że pozwana w toku niniejszego procesu próbowała uczynić zadość swojemu uprawnieniu wynikającemu z art. 533 k.c. i próbowała wskazać mienie dłużnika, które – zgodnie z jej zamierzeniami – miało być wystarczające do zaspokojenia wierzyciela (odpowiedź na pozew k. 64). Zaznaczyć przy tym trzeba, że pozwana wskazała jedynie, że S. G. posiada inne nieruchomości, natomiast nie oznaczyła tych nieruchomości wystarczająco szczegółowo, aby syndyk mógł je znaleźć i zaspokoić się z nich. Ostatecznie wartość pozostałych nieruchomości S. G. jest nadal niewystarczająca na pokrycie jego długów. Należy, zatem stwierdzić, że w ramach umowy z dnia 17 maja 2019 r. pozwana uzyskała korzyść majątkową oraz, że jej dziadek stał się nie wypłacalny bądź też niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem tej czynności. W następstwie nieodpłatnego przeniesienia własności nieruchomości S. G. wyzbył się trwałego składnika majątku, z którego można byłoby wygzekwować należności pieniężne przysługujące wierzycielom.

Powyższe okoliczności wystarczają w ocenie Sądu do uznania, że kwestionowana w niniejszym postępowaniu czynność prawna obejmująca darowiznę nieruchomości została dokonana z pokrzywdzeniem powoda.

W tych okolicznościach Sąd przyjął, że wyzbycie się przez dłużnika S. G. nieodpłatnie nieruchomości pozbawiło wierzycieli choćby częściowego uzyskania zaspokojenia wierzytelności i tym samym w następstwie dokonanej darowizny doszło do ich pokrzywdzenia.

Przechodząc dalej, należy stwierdzić, iż dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną wystarczające jest, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Samo pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być objęte zamiarem dłużnika, wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Innymi słowy, wystarczająca będzie u dłużnika świadomość możliwości wystąpienia pokrzywdzenia. W świetle ugruntowanego w tym zakresie orzecznictwa wynika, że świadomość pokrzywdzenia nie musi dotyczyć osoby konkretnego wierzyciela, wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Może ona dotyczyć innego wierzyciela niż wierzyciel, który żąda uznania czynności za bezskuteczną (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 10 stycznia 1995r., sygn. akt OSP 1995, z. 10, poz. 206; wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 19 listopada 1997r., sygn. akt I ACa 737/97, Apel.-W-wa 1998, nr 4, s. 36). Świadomość działania z pokrzywdzeniem wierzycieli musi istnieć w dacie dokonywania zaskarżonej skargą paulińską czynności prawnej. W niniejszej sprawie pozwany stał się dłużnikiem zdecydowanie wcześniej, niż zawarto przedmiotową umowę darowizny. Ponadto w chwili zawierania umowy darowizny toczyły się już wobec niego postępowania egzekucyjne. Należy, zatem stwierdzić, że w chwili jej dokonywania wiedział doskonale, że w momencie zawierania umowy darowizny roszczenia przysługujące wierzycielom względem niego były już wymagalne i tym samym miał on obowiązek spełnić świadczenia na rzecz swoich wierzycieli. Powyższe oznacza, że w chwili dokonywania na rzecz pozwanej darowizny nieruchomości, S. G. był świadomy istnienia wymagalnych wierzytelności.

Z uwagi na fakt, że w świetle przedłożonych dokumentów wszystkie okoliczności istotne z punktu widzenia oceny żądania powoda zostały wyjaśnione, Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań D. G., jako nieistotny dla rozstrzygnięcia.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd uznał, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające na uwzględnienie skargi pauliańskiej wobec pozwanej W. G. przewidziane w art. 527 § 1 i 2 k.c. i na podstawie przywołanych przepisów oraz art. 528 k.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu obciążenie pozwanej całością lub nawet tylko częścią kosztów procesu, w okolicznościach niniejszej sprawy pozostaje trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Możliwość odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania, wprowadzona w art. 102 k.p.c., stanowi dyskrecyjną kompetencję sądu rozpoznającego sprawę. Podstawę do zastosowania tego przepisu stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Przepis art. 102 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

Należy wskazać, że pozwana niewątpliwie jest osobą znajdującą się w trudnej sytuacji majątkowej, która uzasadniałaby zwolnienie jej od kosztów sądowych. W niniejszej sprawie pozwana została niejako pozbawiona majątku, nieruchomości, w której liczyła, że będzie mieszkać ze swoją małoletnią córką. W ocenie Sądu świadomość prawna pozwanej prezentowana w toku procesu mogła być na tyle ograniczona, iż nie zdawała ona sobie sprawy z konsekwencji zawarcia umowy darowizny z dziadkiem, który jest zadłużony. Zważywszy na charakter sprawy, przekonanie pozwanej o tym, iż nieruchomość powinna należeć do niej, a wreszcie jej sytuację materialną i rodzinną - w ocenie sądu - przy zastosowaniu regulacji opisanej w art. 102 kpc, należało odstąpić od obciążania pozwanej kosztami procesu.